

БИЗНЕС КОМПАС

за Великобритания през 2017 г.

1. Обща информация

ТЕРИТОРИЯ
243 610 кв. км.

НАСЕЛЕНИЕ
65 млн души

СТОЛИЦА
Лондон

БВП
2 трилиона британски лири

НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК

м. юни – честване на Официалния рожден ден на Н.В. Кралица Елизабет II, Парад за рождения ден на Нейно Величество и Национален Ден

НАЦИОНАЛНА ВАЛУТА
британска лира

ОФИЦИАЛЕН ЕЗИК
английски, уелски, шотландска форма на галски

2. Държавно устройство

Форма на управление

Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия обхваща Англия, Уелс, Шотландия и Северна Ирландия. Формата на управление е конституционна монархия.

Законодателна власт

Великобритания няма писана конституция. Основополага се на закони, приемани от Парламента. Министър-председателят обикновено е лидерът на политическата партия, спечелила изборите. Парламентът е двукамарен и се състои от Камара на лордовете и Камара на общините. Изборите се провеждат на период до пет години от датата на провеждане на предишните.

3. Икономика и основни макроикономически показатели на страната

Великобритания е петата по големина икономика в света и независимо от побавното от очакваното възстановяване на растежа след финансовата криза от 2008 година и нарастващата конкуренция от развиващите се икономики, до 2020 се очаква Великобритания да остане една от водещите икономики в света.

През м. март 2017 г. страната официално стартира процедурата по напускане на ЕС след 44 години членство в Съюза.

Основни макроикономически показатели Великобритания

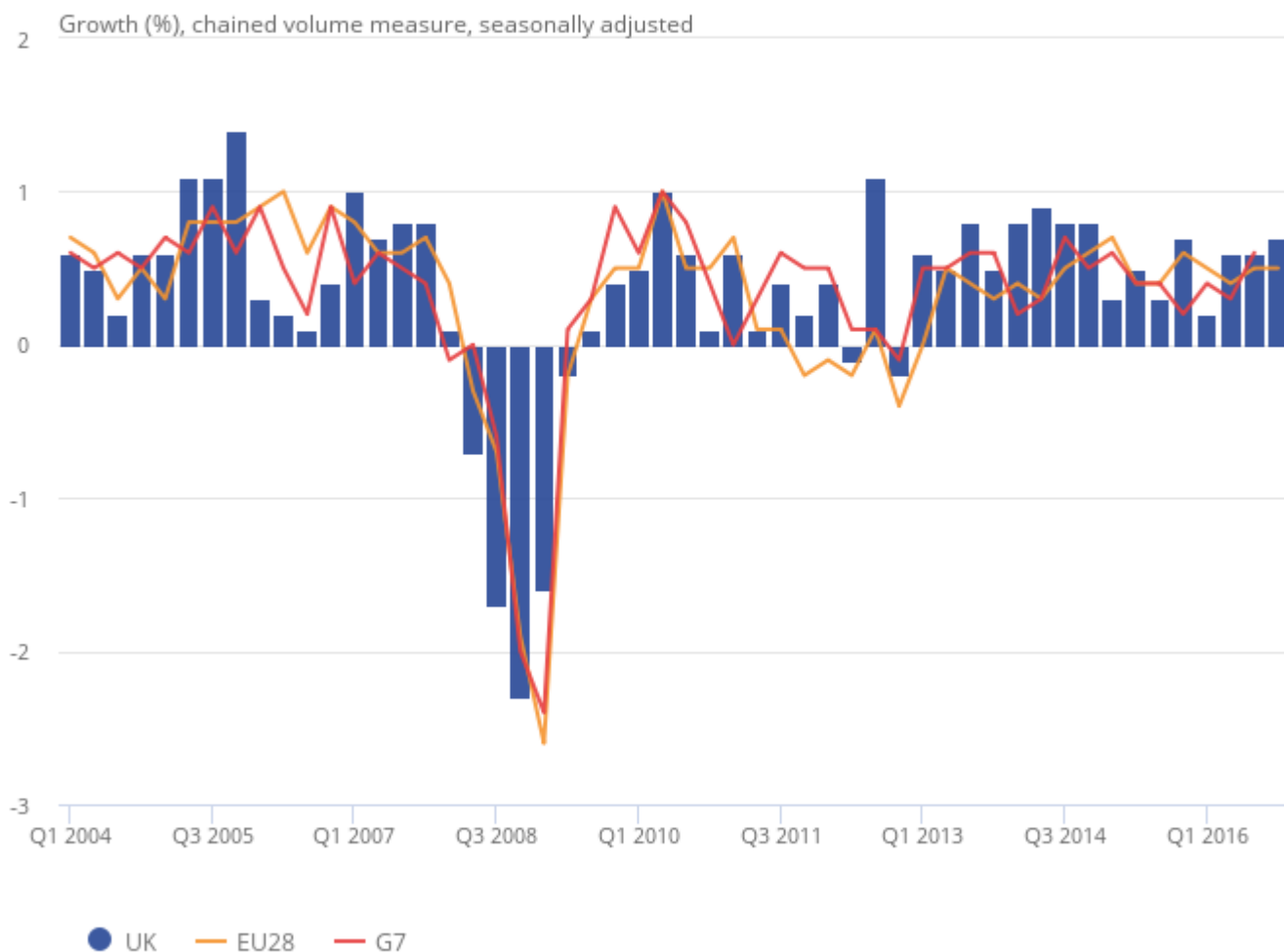
Показател	2014	2015	2016	2017 прогноза
Ръст на БВП	2,8%	2,3%	1,8%	1,6%
Инфлация	1,5%	0,4%	2,3%	3,0%
Безработица	6,1%	5,2%	4,7%	5,0%
Бюджетен дефицит	-5,7%	-4,4%	-3,8%	-2,6%
Държавен дълг като % от БВП	88,2%	83,6%	86,6%	88,8%
Износ	-1,2%	4,6%	1,71%	3,1%
Внос	2,4%	5,7%	4,88%	2,1%

Източник: Office of National Statistics, Eurostat

Независимо от драстичния спад на британската лира, последвал референдума за излизане от ЕС през м. юни 2016 г, британската икономика отбеляза ръст от 1,8% като през четвъртото тримесечие регистрира най-голям растеж сред страните от ЕС и Г-7, достигаш до 0,7% от БВП. Най-значим принос към БВП имаха увеличението на производството и услугите както и на вътрешно потребление. Нарастващият инфлационен натиск в резултат на макроикономическата несигурност след Брекзит и спада на британската лира както и очакваните по-ниски нива на ръста на доходите ще доведат до повишение на инфлацията през 2017 г. и ще стагнират темпа на вътрешното потребление като основен двигател на растежа.

Годишен ръст на БВП, Великобритания спрямо страните от ЕС и Г-7

Quarter 1 (Jan to Mar) 2004 to Quarter 4 (Oct to Dec) 2016

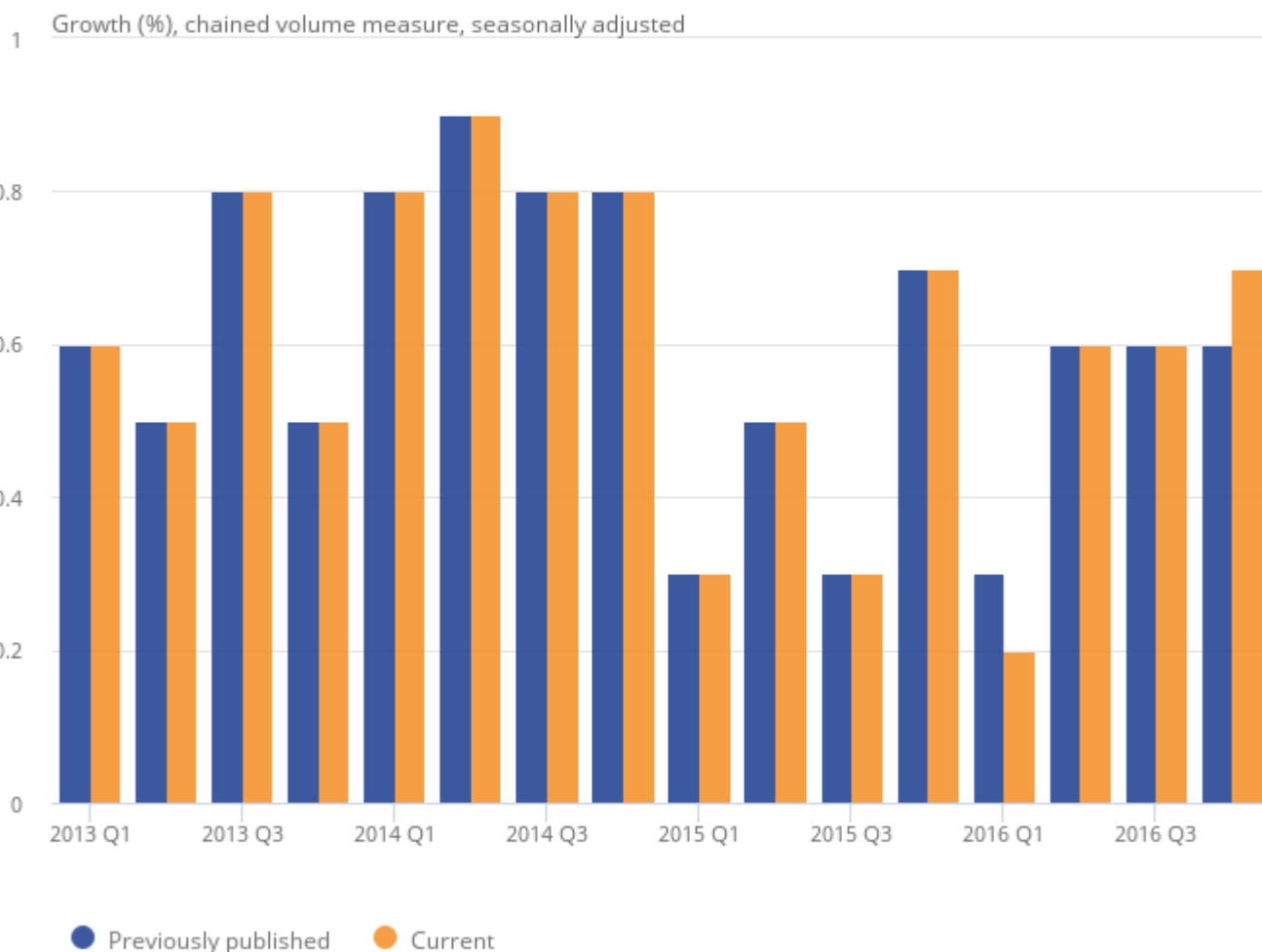

Source: Office for National Statistics, Organisation for Economic Co-operation and Development, Eurostat,

Източник: Office of National Statistics

Най-голям принос към нарастването на БВП имаше потреблението на домакинствата, което не беше засегнато в краткосрочен план от решението за Брекзит и се увеличи с 3% благодарение на намаляването на безработицата и ниските нива на инфлация. Услугите традиционно бележат значителен ръст от 2,8%, но производството се увеличава едва с 0,3%, а строителството с 1,4% . През 2016 г. нивата на инвестициите се увеличиха с 0,5%, което заедно с бюджетните съкращения също допринесе за поддържане на растежа.

Quarter 1 (Jan to Mar) 2013 to Quarter 4 (Oct to Dec) 2016

Source: Office for National Statistics

Източник: Office of National Statistics

През 2016 г. се отчита и лек спад на бюджетния дефицит на страната в резултат на приетите през предходните години строги мерки за съкръщаването на бюджетните разходи и нарастващите данъчни постъпления вследствие от увеличаването на заетостта. Независимо от това, Великобритания продължава да поддържа сравнително високо ниво на дефицит. Брекзит неминуемо ще окаже влияние върху нарастване на дефицита и нивата на държавния дълг особено след като бъде постигнато споразумение за размера на изплащане на дължимите от Великобритания вноски към ЕС.

Очаквано прогнозните нива на растежа за 2017 година намаляват до 1,6%, което се дължи на три основни фактора: нарастващ инфлационен натиск и понижаване на

вътрешното потребление; стагниране на бъдещите инвестиции предвид несигурността около Брекзит и продължаващо свиване на бюджетните разходи.

Досега Великобритания беше най-привлекателната страна за осъществяване на инвестиционни проекти в Европа като 45% от инвестициите са произход от ЕС. Вероятността тази позиция да бъде запазена и в бъдеще намалява със стартиране на процедурата по Брекзит.

В опит да стимулира растежа на британската икономика в дългосрочен план и да неутрализира ефекта от намаляващите инвестиции в частния сектор и загубата на средства по програмите от ЕС, през 2017 г. британското правителство обяви нов план за подпомагане развитието на инфраструктурата с финансиране в размер на 100 млрд британски лири в периода 2016 – 2021 г. и съфинансиране от страна на частния сектор в размер от 325 млрд лири. Планът предвижда изграждането на нова пътнищна, железопътна, енергийна и електропреносна инфраструктура както и жилищно и сградно строителство.

Основните стоки, които формират износа през 2016 г., включват:

Стоки	Износ в млн британски лири
Превозни средства	37 140.0
Медицински и фармацевтични продукти	24 875.6
Машини и съоръжения за енергийния сектор	21 465.7
Оръжие и амуниции	19 614.6
Други транспортни съоръжения - жп и самолетостроене	17 197.8
Нефт и нефтени продукти	16 849.4
Машини и съоръжения	12 469.4
Електронно и електрическо оборудване	11 835.6
Произведения на изкуството	11 780.7
Оптични и измервателни уреди	9 408.0

Източник: Office of National Statistics

Основни пазари за британския износ са САЩ, Германия, Швейцария, Китай, Холандия, Франция, Ирландия, Белгия и Испания.

Основните стоки, които формират вноса през 2016 г., включват:

Стоки	Внос в млн британски лири
Превозни средства	54 329.4
Произведения на изкуството	43 304.3
Медицински и фармацевтични продукти	24 821.1
Корабоплаване	22 604.0
Продукти за отбранителната индустрия	22 418.6
Електронно и електрическо оборудване	21 972.3
Нефт и нефтени продукти	21 615.5
Машини и съоръжения за енергийния сектор	20 218.0

Телекомуникационно оборудване	19 879.9
Облекло и аксесоари	19 175.6

Източник: *Office of National Statistics*

Най-големи вносители във Великобритания са Германия, Китай, САЩ, Холандия, Франция, Белгия, Италия, Испания, Норвегия и Ирландия.

Природни ресурси

Великобритания заема 23 място в света по производство на нефт и 23 място по производство на газ през 2015 година. Нефтът и газът формират 68% от енергийния микс на Великобритания като 49% от ресурсите се добиват в страната. Страната е нетен вносител на енергийни ресурси, местният добив през през 2015 г. достига до 89,1 млн тона. През 2016 г. добивът бележи ръст от 4,8%. Великобритания разполага с газови и нефтени залежи, които до 2020 година биха били достатъчни да осигуряват половината от консумацията на страната. Очаква се залежите от нефт в Северно море да осигуряват производство в продължение на още 30-40 години.

Великобритания извършва проучвания за наличие на залежи на шистов газ. По последни данни, Великобритания разполага със залежи от шистов газ от 37,6 трилиона кубически метра, което количество е достатъчно да покрие консумацията на газ на страната за период от 25 години.

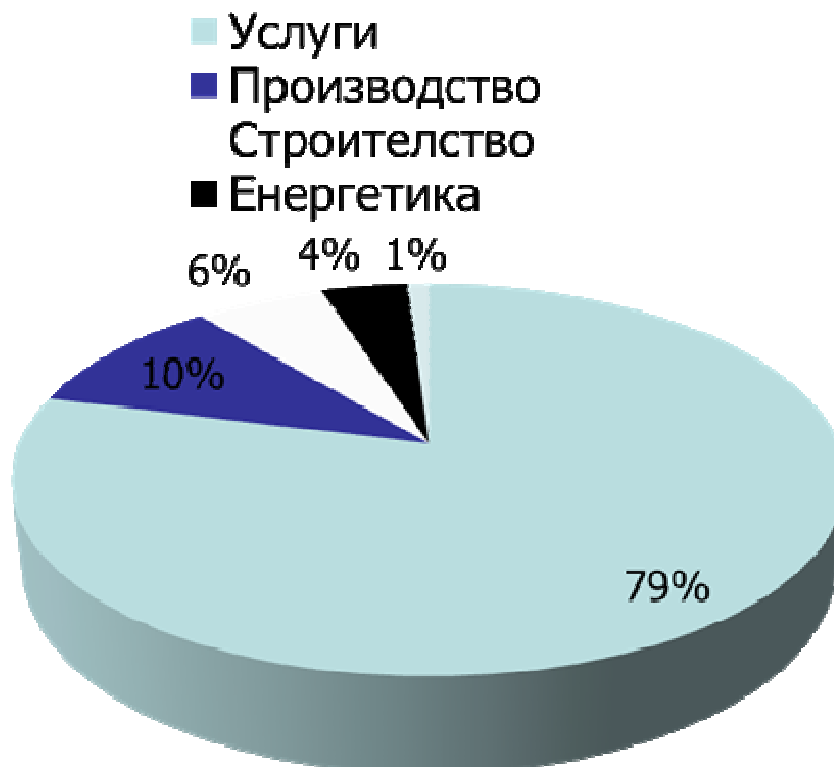
Традиционен производител на въглища в миналото, Великобритания вече е нетен вносител и произвежда 9 млн тона въглища през 2015 година, което е най-ниското ниво на производство от началото на въгледобива в страната. Великобритания е втора по добив на олово и никел в ЕС.

Географското положение на страната обуславя и значителното развитие на пристанищното и морското дело. Великобритания е втора по размер в Европа по отношение на брой и размер на пристанищата, които са над 100 на брой.

Степен на развитие на отделните сектори

Великобритания все още е петата по големина икономика в света за 2016 година, независимо от турбуленциите при обезценяването на местната валута, последвало Брекзит. Както е характерно и за другите развити икономики, дялът на услугите преобладава със 79% от БВП. Някои от основните сектори, които формират този дял, са търговия, транспорт, хотели и ресторантьорство (18,9%), държавен сектор, здравеопазване и образование (20%); бизнес услуги (11%); финансови услуги и застраховане (9%) и недвижими имоти (9%). Великобритания все още е един от големите производители на стоки в света, но дялът на производство е само 10%. Строителството заема 6% от БВП, а земеделието едва 0.6%.

БВП

Източник: Office for National Statistics, The Blue Book: 2016 edition

Енергетика

Енергийният сектор заема 2,2% от БВП, в него са заети 140 000 души. Първи стъпки за либерализиране на енергийния пазар във Великобритания са предприети през 1983 г., а приватизацията се провежда през периода 1990 – 1995 г.

Великобритания развива ядрена енергетика от 1956 година с изграждането на първия ядрен реактор. Във Великобритания работят общо 15 атомни реактора, които осигуряват 21% от електропроизводството в страната и 6% от производството на енергия. В сектора са заети 44 000 служители. Планира се до 2025 година да бъдат изведени от експлоатация всички съществуващи централи с изключение на една. Предстои изграждане на допълнителни мощности от 16GW, в което ще бъдат инвестирани 40 млрд лири.

Преносната мрежа на Великобритания е добре развита като дължината на газопроводите достига 289 000 км, а на електропроводите до 800 000 км. Великобритания е поела ангажимент да намали вредните емисии с 80% до 2050 година. Усилията на правителството са съсредоточени в развиване на добива от възобновяеми енергийни източници. Най-голям дял заема енергията, добивана от вятър, с общ капацитет от 17 GW.

Автомобилна индустрия

Великобритания е един от световните лидери в автомобилната индустрия, а размерът на приходите в сектора достигат до 71,6 млрд лири годишно. През 2016 г.

британската автомобилна индустрия постига рекордни нива на износ от 1 354 216 автомобили и растеж от 10,3%. В сектора са заети над 814 000 хиляди човека. 80% от произведените във Великобритания автомобили са предназначени за износ, като най-големият дял е насочен към страните от ЕС (56,5%). Произвеждат се над 1,7 млн автомобили и 2,3 млн двигатели годишно.

Единадесет от най-големите световни производители са базирани производствата си във Великобритания, а продукцията заема 12% от британския износ като се реализира в над 100 страни. Великобритания е третият по големина пазар на автомобили в Европа с годишни продажби от над 2 млн нови превозни средства. В сектора са заети около 775 хиляди души. Заводите на „Toyota“ и „Nissan“ в Съндърланд и Дерби са двата завода с най-висока производителност в Европа. Във Великобритания са разположени най-голям брой производства на спортни автомобили – „Aston Martin“, „Bentley“, „Jaguar“, „Lotus“, „McLaren“, „MG“, „Rolls-Royce“ и „Morgan“. Инвестициите в научни разработки и иновации достигат до 4 млрд лири годишно.

Фармацевтична индустрия и биотехнологии

Секторът е третият по-големина по принос към БВП (10%) с над 1 300 фирми с общ годишен износ от 30 млрд лири, в които са заети 165 000 души. Великобритания е сред водещите световни производители и износители на лекарства. Британското правителство отдава голямо значение на развитието на тази индустрия, а инвестициите в частния сектор достигат до 5 млрд лири годишно.

Информационни технологии и креативни индустрии

Секторът е добре развит като осигурява 16% от националната брутна добавена стойност. През 2016 г. индустрията привлича най-голям размер инвестиции от всички останали страни в ЕС - 6,8 млрд лири и осигурява 24% от общия износ на страната. В него са заети 3 млн висококвалифицирани кадри, които работят в 179 000 фирми.

Във Великобритания са регистрирани най-много на брой фирми за производство на компютърни игри, чийто продажби достигат до 1,34 млрд лири годишно. 58% от населението използва смартфони, което прави страната един от най-големите потребители на мобилни приложения в Европа. През 2020 се очаква в Лондон да заработи първата в света голяма 5G мобилна мрежа.

Отбранителна индустрия

Страната е вторият по размер износител след САЩ на продукцията от отбранителната индустрия и заема 22% от световния пазар. През 2015 г. приносят към БВП достига 24 млрд лири. В сектора са заети 253 000 души, а основното производство е свързано със самолетостроенето, представено от световните гиганти „BAE Systems“, „Rolls-Royce“ и „Selex-Galileo“. Великобритания е втора в света по размер на производството и специализира в авиационни крила и двигатели.

Финансови и бизнес услуги

Секторът има изключително важна роля за британската икономика като в него са заети над 2,2 млн души (7% от заетите в страната), а през 2015 г. генерира 176 милиарда британски лири и представлява 10,7% от БВП на страната. Великобритания е водещ износител на финансови услуги в света като през 2015 г. регистрира най-значимото положително търговско салдо от 110 млрд долара, което надвишава два пъти нивата на износ, постигнати от САЩ, Люксембург и Швейцария. Една трета или 10,2 млрд лири от чуждестранните инвестиции през 2015 г. са

насочени към финансовия сектор. Размерът на активите в банковия сектор е четвърти по големина в света, като броят на чуждестранните банки (250), регистрирани в Лондон, е най-големият в сравнение с другите финансови столици. Независимо от Брекзит, Лондон все още е центърът на частното и инвестиционно банкиране като половината от транзакциите в Европа се извършват в него. 41% от международната валутна търговия се извършва във Великобритания, следвана от САЩ, Япония и Сингапур. Лондон е глобален център на търговията с ценни книжа и е водещ в областта на управлението на инвестиции. Великобритания запазва и водещото си световно място като лидер на вторичния пазар на ценни книжа с 46% пазарен дял.

Застрахователното дело е най-големият сектор по размер в Европа и трети по размер в света. Презастрахователния пазар на Великобритания заема 10% от световния пазар на презастраховането.

Великобритания заема 7% от световния пазар на юридически услуги като над 200 чуждестранни правни кантори са установили дейността си в страната. Лондон е водещ международен център за разрешаване на търговски спорове и постигане на извън съдебни споразумения.

Очаква се напускането на страната на ЕС неминуемо да окаже влияние върху бъдещето развитие на този сектор.

Данъчна система

Британското правителство си поставя за цел да превърне Великобритания в най-предпочитаната световна дестинация за привличане на чуждестранни инвестиции. С тази цел корпоративният данък беше намален от 28% през 2010 година на 23% през 2013 година, а през 2015 година достигна до 20%. През 2017 г. данъкът ще бъде намален до 19%, а през 2020 г. до 17%.

С цел насърчаване на иновациите и развойната дейност, Великобритания въведе диференцирана ставка от 10% за приходите от продажба на интелектуална собственост и иновативни продукти, патентовани от британската „Агенция за интелектуална собственост“. Широко навлиза и прилагането на данъчни облекчения за разходите, извършени за развойна дейност като процентът, признат за приспадане на разходи, варира от 130% за големите до 225% за малките и средни предприятия.

Предлагат се и данъчни облекчения за филмовата и видео индустрията под формата на данъчен кредит в размер на 25% от стойността на извършените разходи.

Данък добавена стойност

Ставката на данъка е 20%.

Прилага се и т. нар „гербов налог“, който се налага върху сделки за закупуване на собственост – земя, недвижимо имущество и акции.

Данъчната година започва от 1 април и приключва на 31 март на следващата година.